

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry of Communication and Transport
Directorate of Civil Aviation

Događaj:	Nenajavljen ulazak u TMA
Datum, vrijeme i mjesto događaja:	04.08.2018. godine, 13:00 UTC, TMA međunarodnog aerodroma u BiH
Učesnici u događaju i njihovo stanje:	- Vazduhoplov
Opis događaja:	<p>Podnosilac izvještaja je naveo:</p> <p>Dana 04.08.2018. godine oko 1300 sati, na TWR frekvenciju se javio "avion", sa visinom 8800 ft. Pošto je to prostor nadležnosti APP aerodroma, toranjski kontrolor je vazduhoplov prebacio na prilaznu frekvenciju. Prilazni kontrolor je od posade dobio informaciju da se kreću prema zapadu i sjeverozapadu. S obzirom da nismo imali plan leta za ovaj vazduhoplov, pozvali smo ARO ured, zatražili da pokušaju naći plan leta, te dobili informaciju da ga nema u sistemu. Pilota smo pitali odakle je poletio i da li je popunio plan leta, na šta smo dobili odgovor da je poletio iz Livna, a plan leta nije popunio, te je kao opravdanje naglasio "we are operating as a glider". Pilot je upozoren da je dužan popuniti plan leta ako namjerava ulaziti u kontrolisani vazdušni prostor, kako po VFR AIC-u, tako i po AIP-u BiH. Iako je TMA aerodroma klasa E vazdušnog prostora u kojem se VFR promet NIJE dužan javiti i dalje je kontrolisani vazdušni prostor!</p> <p>Napomena: u 1251 je nakon kratkog kašnjenja na aerodrom sletio avion DH8D. Posada nije javila ništa, te ne znamo gdje se tačno nalazio glider dok je avion bio u proceduri i da li je možda došlo do narušavanja separacije.</p>
Opis postupaka učesnika u događaju:	
Okolnosti pod kojima se događaj desio:	

<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<p>1. Zaključci interne istrage:</p> <p>-Dana 04.08.2018. godine u 13:00 (LT) kontroli letenja JPAKL-a javio se pilot jedrilice, da se nalazi 6 NM jugozapadno od CTR-a aerodroma.</p> <p>-Pilot jedrilice, na upit kontrolora letenja JPAKL Mostar "Da li je popunio plan leta" odgovorio negativno uz obrazloženje da leti kao jedrilica te da je poletio iz Livna.</p> <p>-ICAO prefiksi od "D-KAAA" do "D-KZZZ" odnose se na registraciju jedrilica s područja Republike Njemačke.</p> <p>-Pilot predmetne jedrilice, bio je izvan zone koja je odobrena rješenjem BHDCA i saglasnosti BHANSA-e, a koja je namjenjena za jedriličarsko takmičenje pod nazivom "Sinj gliding cup 2018".</p> <p>-Pilot jedrilice, nije bio upoznat sa vazдушnim prostorom u kome se zatekao, budući da ga je kontrolor JPAKL-a informisao da nije na vezi sa prilaznim-radarskim kontrolorom nego sa prilaznim-proceduralnim kontrolorom, te da je u buduće dužan ispuniti plan leta kada ulazi u TMA.</p>
---	--

<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<p>- Pilot jedrilice, ponovo je kontaktirao kontrolora JPAKL-a, te rekao da nije ušao u CTR, nego preletio iznad CTR-a, te da je kontaktirao istog samo da bi ga informisao o svojoj poziciji, nakon čega je dobio odgovor od kontrolora letenja JPAKL-a da je jedrilica ušla u TMA bez prethodne najave.</p> <p>-Dana 29.08.2018. godine, FIS služba je dostavila informaciju Uredu za sigurnost zračne plovidbe BHANSA, da su provjereni stripovi/zapisi o komunikaciji sa letjelicama s kojima su tog dana bili u kontaktu, te da predmetna jedrilica nije kontaktirala FIC Banja Luka.</p> <p>-Pilot jedrilice nije upoznat sa vazduhoplovnim propisima BiH objavljenim u "Naredba o pravilima letenja vazduhoplova ("Službeni glasnik BiH" broj: 52/13)", odnosno:</p> <p>*DIO DRUGI-PRIMJENA PRAVILA LETENJA I PRAVILA PONAŠANJA U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU-GLAVA I- OPŠTA PRAVILA O LETENJU:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Član 5. (Pravila ponašanja u vazdušnom saobraćaju) -Član 7. (Prava i dužnosti vođe vazduhoplova) -Član 8. (Priprema leta) <p>*GLAVA III – OPŠTE ODREDBE O LETENJU VAZDUHOPLOVA:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Član 23. (Letenje jedrilica) <p>*DIO ŠESTI – PRAVILA VIZUELNOG LETENJA:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Član 51. (VFR letovi u vazdušnom prostoru BiH) <p>*DIO OSMI – KONTROLA LETENJA – GLAVA IV – PLAN LETA:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Član 76. (Predavanje plana leta) -Član 80.(Zaključivanje plana leta). <p>-Pilot predmetne jedrilice nije upoznat sa vazduhoplovnim propisima BiH objavljenim u AIC 02-14 "VISUAL FLIGHT RULES – VFR IN BOSNIA AND HERZEGOVINA" i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> -3 FLIGHT PLANNING -5.14 Regulations for Gliders -5.15 Wave Flying of Gliders. <p>2. Stručna lica SMD-a su izvršila analizu događaja.</p>
---	--

Indeks procjene rizika i razlog: (Vidjeti Prilog 2, 3. i 6 ovog Uputstva)	E2 prema RAT metodologiji Što se tiče ozbiljnosti u ovom konkretnom slučaju nije došlo je do ugrožavanja bezbjednosti vazdušne plovidbe. Ovo je događaj koji se često dešava.
Prijedlog mjera prevencije: (Bezbjednosne preporuke)	U cilju podizanja svjesnosti o bezbjednosti letenja (safety) za korisnike sportskog letilišta "Stipe Krišto – Livno", uputiti dopis sportskom letilištu "Stipe Krišto – Livno", kako bi se isti informisali o navedenom događaju. Prezentovati događaj na radionici za korisnike vazdušnog prostora, koju će BHDCA i BHANSA organizovati 10.11.2018. godine u Banja Luci.
Prijedlog drugih mjera:	
Da li je potrebno dalje ispitivanje događaja: DA/NE (dati obrazloženje)	
Potpis imenovanog lica koje je radilo na obradi i analizi događaja i datum: (Ako na obradi i analizi radi više imenovanih lica)	Ilija Savatić,
Potpis rukovodioca Odjeljenja i datum:	Enes Mujezinović,